

Sygn. akt I ACa 1606/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Zbigniew Cendrowski

Sędziowie: SA Beata Kozłowska (spr.)

SA Dorota Markiewicz

Protokolant: referent stażysta Weronika Trojańska

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. G.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...)

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 czerwca 2014 r. sygn. akt I C 1071/12

1. oddała apelację;

2. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz J. G. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1606/14

UZASADNIENIE

Powódka J. G. po ostatecznym sformułowaniu żądania domagała się zasądzenia od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na swoją rzecz odszkodowania w wysokości 11.130.280 zł wraz z ustawowymi odsetkami począwszy od daty wyroku do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko podkreśliła, że zdarzeniem, które spowodowało po stronie powódki szkodę majątkową, tj. uniemożliwiło odzyskanie nieruchomości w naturze, było wydanie decyzji o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste na rzecz osoby trzeciej z dnia 26 lipca 1983 r.

W toku rozprawy w dniu 22 maja 2014 r. powódka ograniczyła swe roszczenia domagała do kwoty 10.199.670 zł wraz z ustawowymi odsetkami począwszy od daty wydania orzeczenia do dnia zapłaty. Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w zakresie kwoty 1.133.330 zł.

Pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania. Pozwany podniósł, że decyzja

Naczelnika Dzielnicy W. – W. z dnia 26 lipca 1983 r. o oddaniu w użytkowanie wieczyste nieruchomości przy ul. (...) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) nie stanowi samoistnego źródła szkody polegającej na tym, że powódka nie ma możliwości odzyskania w naturze nieruchomości. Dodatkowo wskazanie przez powódkę przedmiotowej decyzji, jako źródła szkody, stanowi obejście przepisów prawa, tj. zarzutu res iudicata, albowiem powódka zmierza do ponownego rozpoznania tej samej sprawy i uzyskania odszkodowania za ten sam uszczerbek. Nadto strona powodowa nie wykazała, aby wyłącznie na skutek wadliwej decyzji Naczelnika Dzielnicy W. - W. z dnia 26 lipca 1983 r. poniosła szkodę, nie udowodniła jej wysokości ani związku przyczynowego między bezprawnym działaniem a szkodą. Pozwany ponadto wskazał, iż roszczenia powódki uległy przedawnieniu, a samo powództwo jest przedwczesne. Finalnie zaś podniósł, iż powództwo jest niezasadne z uwagi na brak legitymacji procesowej biernej pozwanego w niniejszej sprawie.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz powódki J. G. kwotę 10 . 199 . 670 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,

II. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz powódki J. G. kwotę 11 . 675,22 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,

III. zasądził od powódki J. G. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 6 . 047,20 zł tytułem zwrotu części nieuiszczonego wpisu i wydatków, od których powódka była zwolniona, nakazując ściągnąć tę kwotę z roszczenia zasądzonego na jej rzecz.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i ocenach prawnych:

Właścicielkami nieruchomości (...) położonej przy ul. (...) o powierzchni 280,49 sążni kwadratowych oznaczonej numerem inwentarzowym (...) były niepodzielnie C. - R. vel R. ze S. N. co do 9/10 części oraz I.-W. I. co do 1/10 części. W dziale II wykazu hipotecznego znajdowały się jednak zastrzeżenia, na mocy których C. - R. vel R. ze S. N. należące do niej 9/10 części tej nieruchomości i 2/20 części (...) Nr (...) sprzedała S. K., a następnie S. K. całe swoje 9/10 części tej nieruchomości łącznie z 2/20 częściami nieruchomości w W. Nr (...) sprzedał A. W..

H. W. zmarł w dniu 23 czerwca 1989 r. Spadek po nim na zasadzie dziedziczenia ustawowego nabyły żona A. W. oraz córka J. G. po połowie. Z kolei A. W. zmarła w dniu 1 lipca 1991 r. Spadek po niej z mocy ustawy nabyła córka J. G. w całości.

Orzeczeniem administracyjnym z dnia 3 marca 1950 r. Prezydium Rady Narodowej w (...) W. odmówiło dotychczasowym właścicielkom A. W. i R. N. prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul. (...), oznaczonej nr hip. (...) i jednocześnie stwierdziło, iż wszystkie budynki znajdujące się na powyższym gruncie przeszły na własność Gminy (...) W.. W uzasadnieniu wskazano, że zgodnie z opracowywanym planem zagospodarowania przestrzennego z dnia 18 marca 1949 r. teren nieruchomości (...) przy ul. (...) jest przeznaczony pod społeczne budownictwo mieszkaniowe i zastrzeżony został dla Zakładu Osiedli (...) jako wykonawcy Narodowego Planu Gospodarczego.

Decyzją z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnik Dzielnicy W.-W. w W., po rozpatrzeniu wniosku (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 24 maja 1983 r., ustanowił na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wieczyste użytkowanie na lat 99 terenu o powierzchni 9 556 m², położonego w W. przy ul. (...).

Decyzją z dnia 4 października 2002 r. w sprawie (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W., po rozpatrzeniu odwołania A. W. od orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 3 marca 1950 r. o odmowie przyznania A. W. i R. N. prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul.

(...) oznaczonej nr hip. (...), uchyliło zaskarżoną decyzję w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji.

Decyzją z dnia 3 grudnia 2007 r. Nr (...) Prezydent (...) W., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16 lipca 1948 r. złożonego przez A. W. (dawną właścicielkę hipoteczną nieruchomości) w sprawie przyznania prawa własności czasowej (obecnie użytkownika wieczystego) gruntu położonego przy ul. (...) oznaczonego nr hip. (...), odmówił J. G. ustanowienia prawa użytkownika wieczystego gruntu ww. nieruchomości oznaczonej obecnie jako działka ewidencyjna nr (...) z obrębu (...) o całkowitej powierzchni 9 556 m⁽²⁾. W uzasadnieniu wskazano, iż zmienił się sposób zagospodarowania dawnej nieruchomości hipotecznej, zaś grunt oznaczony nr hip. (...) został włączony w większą nieruchomość KW nr (...), która została trwale rozdysponowana poprzez oddanie w użytkowanie wieczyste (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...).

Pozwem z dnia 7 stycznia 2008 r. J. G. wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwoty 6.858.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu. Uzasadniając żądanie podkreśliła, iż wskazanej kwoty domaga się tytułem odszkodowania za szkodę, którą poniosła w wyniku wydania przez Prezydenta (...)W. decyzji z dnia 3 grudnia 2007 r. Nr (...) odmawiającej jej ustanowienia prawa użytkownika wieczystego nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), oznaczone nr hip. (...) o powierzchni 1.270 m².

Prawomocnym wyrokiem z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie I C 63/08 Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo J. G. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...), odstąpił od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego, a nie uiszczone przez powódkę koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Decyzją z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W., po rozpatrzeniu wniosku J. G. o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...)Naczelnika Dzielnicy W.-W. o ustanowieniu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) użytkownika wieczystego terenu położonego w W. przy ul. (...) stwierdziło, że decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...)Naczelnika Dzielnicy W.-W. została wydana z naruszeniem prawa, bowiem nie można stwierdzić jej nieważności z powodu wywołania przez tę decyzję nieodwracalnych skutków prawnych.

Decyzją z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W., po rozpatrzeniu wniosku A. D. (1) i A. D. (2) o ponowne rozpoznanie sprawy zakończonej decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. w sprawie (...) z dnia 18 stycznia 2012 r. orzekającej, iż decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. została wydana z naruszeniem prawa, lecz nie stwierdzającej jej nieważności z powodu wywołania przez tę decyzję nieodwracalnych skutków prawnych, utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję.

Wartość rynkowa prawa użytkownika wieczystego gruntu, równoważna prawu własności gruntu, części nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ul. (...), obecnie stanowiącej część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu (...) o powierzchni 1 270 m² (dawnej nieruchomości opisanej w hip. Nr (...)), według stanu na dzień 26 lipca 1983 r. a cen aktualnych, oszacowana została na kwotę 11.333.000 zł.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że czyniąc ustalenia faktyczne oparł się m.in. na opiniach biegłego sądowego J. B., które wprawdzie były kwestionowane przez stronę pozwaną, ale Sąd Okręgowy uznał te opinie za wiarygodny dowód mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w zakresie wartości rynkowej prawa użytkownika wieczystego gruntu. Sąd oparł swe ustalenia według stanu nieruchomości na dzień 26 lipca 1983 r. i cen aktualnych na dzień sporządzania opinii. Jednocześnie Sąd oddalił wniosek pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu wyceny nieruchomości oraz wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu urbanistyki i wykorzystania terenu przestrzennego. Samo niezadowolenie strony z opinii biegłego nie uzasadnia powołania innego biegłego, bowiem potrzeba powołania dodatkowego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne.

Sąd ten wskazał, że nie znajdowało uzasadnienia kwestionowanie przez stronę pozwaną legitymacji biernej Skarbu Państwa w niniejszej sprawie. J. G. bowiem źródła poniesionej szkody upatrywała w wydanej decyzji Naczelnika Dzielnicy W. - W. w W. z dnia 26 lipca 1983 r., nie zaś w przewlekłości w rozpoznaniu złożonego przez jej poprzednika prawnego wniosku dekretowego. Nadto przedmiotowa nieruchomość dopiero z dniem 27 maja 1990 r. stała się z mocy prawa własnością D. - Gminy (...) na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), a zatem decyzja, mocą której ustanowiono na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wieczyste użytkowanie, wydana została w okresie, w którym sporna nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa. Finalnie zaś podkreślić należy, iż zgodnie z treścią art. 7 ust. 2 przywołanej ustawy wydawanie decyzji komunalizacyjnych nie naruszało praw osób trzecich do wymienionego w tym przepisie mienia, w tym także praw wspólnot gruntowych i leśnych, wobec czego decyzje komunalizacyjne nie powodowały przejścia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na (...)W.. Tym samym Skarb Państwa – Wojewoda (...) był biernie legitymowanym do występowania w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy uznał, że brak było również podstaw do odrzucenia pozwu w oparciu o art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Zdarzeniem, z którym powódka wiązała istnienie odpowiedzialności pozwanego była decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste na rzecz osoby trzeciej. Natomiast w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 października 2009 r. J. G. domagała się przyznania odszkodowania za szkodę, którą poniosła w wyniku wydania przez Prezydenta (...)W. decyzji z dnia 3 grudnia 2007 r. Nr (...) odmawiającej jej ustanowienia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości. Dlatego też na gruncie niniejszej sprawy niewątpliwie nie sposób dopatrywać się było istnienia powagi rzeczy osądzonej z uwagi na brak tożsamości dochodzonych przez J. G. roszczeń.

Sąd Okręgowy uznał, że oceny roszczeń powódki należy dokonać na gruncie art. 160 § 1 i 2 k.p.a.

Sąd Okręgowy uznał, że nie zasługiwał na uwzględnienie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia, który podlegał ocenie na gruncie regulacji szczególnej, tj. art. 160 § 6 k.p.a. Roszczenie o naprawienie szkody wynikające z decyzyjnego (administracyjnego) stwierdzenia nieważności decyzji wydanej z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. przedawnia się zatem z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja w przedmiocie takiego stwierdzenia (art. 160 § 6 k.p.a.), bez względu na to, kiedy szkoda powstała (lub się ujawniła).

Decyzją z dnia 18 stycznia 2012 r. w sprawie (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W., po rozpatrzeniu wniosku J. G. o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. o ustanowieniu na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) użytkowania wieczystego terenu położonego w W. przy ul. (...), stwierdziło, że decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. została wydana z naruszeniem prawa, bowiem nie można stwierdzić jej nieważności z powodu wywołania przez tę decyzję nieodwracalnych skutków prawnych. Decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. stała się zatem ostateczna w dniu 18 stycznia 2012 r., natomiast J. G. wytoczyła powództwo w niniejszej sprawie w dniu 27 listopada 2012 r. Oznacza to, że roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu.

Wobec stwierdzenia, iż decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. w W. w przedmiocie ustanowienia na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wieczystego użytkowania na lat 99 terenu o powierzchni 9.556 m², położonego w W. przy ul. (...), została wydana z naruszeniem prawa, następcom prawnym właścicieli dawnej nieruchomości (...) przysługuje roszczenie odszkodowawcze w oparciu o przepis art. 160 § 1 i 2 k.p.a. Fakt, iż organ nadzorczy stwierdził, że decyzja administracyjna została wydana z naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności.

Powódka J. G. na skutek wadliwego orzeczenia administracyjnego nr (...) z dnia 26 lipca 1983 r. Naczelnika Dzielnicy W. - W. w W. poniosła rzeczywistą szkodę, rozumianą jako powstałą wbrew woli poszkodowanego różnicę między obecnym jego stanem majątkowym (tu – stanem majątkowym następcy prawnego), a tym stanem, jaki zaistniałby, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Szkodę rzeczywistą (damnum emergens), jaką poniosła strona powodowa, stanowi uszczerbek majątkowy, jaki powstał na skutek niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa użytkowania wieczystego jej poprzednikowi prawnemu, a której wysokość wyznacza wartość tego prawa.

Niewątpliwym jest przy tym, że nie istnieje już możliwość ustanowienia na rzecz powódki prawa użytkowania wieczystego do przedmiotowej nieruchomości, albowiem została ona oddana w użytkowanie wieczyste na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...).

Rozstrzygnięcie o istnieniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy tak rozumianą szkodą a zdarzeniem ją powodującym, tj. decyzją z dnia 26 lipca 1983 r. nr (...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. w W., musi być poprzedzone oceną, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem. Na tak postawione pytanie należy w przekonaniu Sądu udzielić odpowiedzi przeczącej. Alternatywnym zachowaniem się właściwego organu w odpowiedzi na wniosek (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w przedmiocie ustanowienia użytkowania wieczystego winna być decyzja odmowna, albowiem w momencie jej wydawania nie został jeszcze rozpoznany wniosek o ustanowienie prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości przy ul. (...). Do czasu zaś rozstrzygnięcia o prawach wynikających z przepisu art. 7 dekretu nieruchomość nie mogła być przedmiotem użytkowania wieczystego, a ustanowienie tego prawa na rzecz innych osób możliwe byłoby dopiero po negatywnym rozpoznaniu wniosku dekretowego. Natomiast wniosek dekretowy złożony przez A. W. (dawną właścicielkę hipoteczną nieruchomości) rozpoznany został dopiero decyzją z dnia 3 grudnia 2007 r. Nr (...) Prezydenta (...) W., który odmówił J. G. ustanowienia prawa użytkowania wieczystego gruntu ww. nieruchomości oznaczonej obecnie jako działka ewidencyjna nr (...) z obrębu(...) o całkowitej powierzchni 9.556 m⁽²⁾. W uzasadnieniu organ wskazał, iż zmienił się sposób zagospodarowania dawnej nieruchomości hipotecznej, a grunt oznaczony nr hip. (...) został włączony w większą nieruchomość KW nr (...), która została trwale rozdysponowana poprzez oddanie w użytkowanie wieczyste (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...). Gdyby zatem nie została wydana decyzja z dnia 26 lipca 1983 r., to w rezultacie prawo użytkowania wieczystego, pomimo długotrwałego postępowania odwoławczego, zostałoby na rzecz następcy prawnego byłego właściciela nieruchomości (...) ustanowione.

Zgodnie z ogólnymi zasadami postępowania administracyjnego, organy administracji winny one działać na podstawie przepisów prawa (art. 6 k.p.a.). Nadto w toku postępowania organy administracji publicznej powinny stać na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmować wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli (art. 7 k.p.a.). Organy administracji publicznej winny ponadto prowadzić postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej (art. 8 k.p.a.). Naczelnik Dzielnicy W.-W. w W. zatem zobligowany był – przy rozstrzygnięciu wniosku (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w przedmiocie ustanowienia użytkowania wieczystego spornego gruntu – do wzięcia pod uwagę okoliczności, iż decyzja Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 3 marca 1950 r. o odmowie przyznania A. W. i R. N. prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul. (...) oznaczonej nr hip. (...) obarczona była wadą powodującą jej nieważność z mocy prawa (art. 156 § 1 pkt 7 k.p.a.). W decyzji z dnia 4 października 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. stwierdziło bowiem, że art. 7 dekretu z 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze(...) dopuszczał możliwość wydania decyzji odmownej, gdy korzystanie z gruntu pozostawałoby w sprzeczności z planem zabudowy (a nie projektem planu). W związku z powyższym Naczelnik Dzielnicy W. - W. w W. przed wydaniem decyzji o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste winien podjąć przewidziane prawem czynności, w tym poinformować właściwy organ administracji publicznej, ewentualnie prokuratora (art. 182 i nast. k.p.a.), o powzięciu wątpliwości co do ważności decyzji dekretowej tym bardziej, że postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wszcząć można również z urzędu (art. 157 § 2 k.p.a.).

Zdaniem Sądu Okręgowego uszczerbek majątkowy po stronie powódki był normalnym następstwem wydania decyzji o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste na rzecz osoby trzeciej.

Należne stronie powodowej odszkodowanie w zakresie damnum emergens zostało obliczone w oparciu o omówiony powyżej dowód z opinii biegłego sądowego J. B.. Sąd Okręgowy uznał, że miarodajną dla ustalenia wysokości odszkodowania będzie wartość utraconego przez powódkę (jej poprzednika prawnego) prawa użytkowania wieczystego części nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ul. (...), obecnie stanowiącej część działki ewidencyjnej nr (...) z obrębu(...) o powierzchni 1.270 m² (dawnej nieruchomości opisanej w hip. Nr (...)), według

stanu na dzień wydania tej decyzji, tj. na dzień 26 lipca 1983 r., a cen aktualnych, zgodnie z treścią art. 363 § 2 k.c. Kwota w wysokości 10 199 670 zł została zatem przyznana powódce zgodnie z żądaniem sprecyzowanym w toku rozprawy w dniu 22 maja 2014 r., a która to kwota wynikała jednocześnie z jej udziału w spadku po A. W. wynoszącym 9/10 części spadku (11.333.000 zł × 9/10).

Odsetki ustawowe z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zostały zasądzone od dnia wydania wyroku, tj. od dnia 5 czerwca 2014 r., do dnia zapłaty.

O kosztach procesu natomiast Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł Skarb Państwa.

Pozwany zaskarżył apelacją wyrok w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i o oddalenie w całości powództwa wobec pozwanego Skarbu Państwa oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu przed Sądem I i II instancji według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Pozwany zarzucił:

I. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. na skutek uznania za w pełni wiarygodną dla potrzeb rozstrzygnięcia opinię sporządzoną przez biegłego sądowego J. B. w przedmiocie określenia wartości spornej nieruchomości, bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału w sprawie i poprzez uznanie opinii biegłego za rzetelną i nie budzącą wątpliwości w zakresie przydatności do celów dowodowych, w sytuacji gdy opinia została wydana z naruszeniem przepisów: art. 153 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 115, poz. 741, dalej: u.g.n.), art. 4 pkt 16 u.g.n. oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego z dnia 21 września 2004 r. (Dz.U. Nr 207, poz. 2109) – przy doborze nieruchomości podobnych – ponieważ biegły w utworzonym zbiorze zgromadził w większości nieruchomości, nie posiadające cech nieruchomości podobnych do wycenianych działek, przez co biegły naruszył także § 4 ust. 4 ww. rozporządzenia wykonawczego, bowiem jego zbiór nieruchomości przyjętych do porównań, nie zawiera co najmniej kilkunastu nieruchomości podobnych,
- art. 363 § 1 k.p.c. i art. 366 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez zaniechanie odrzucenia pozwu i rozpoznanie sprawy, pomimo że o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 lutego 2009 r., sygn. akt 1 C 63/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 października 2009 r., sygn. akt I ACz 947/09 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 Upca 2010 r.), co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 3 k.p.c.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 160 k.p.a. w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że pomiędzy wadliwą decyzją administracyjną z dnia 26 lipca 1983 r. nr(...) Naczelnika Dzielnicy W. -(...) w przedmiocie oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomość przy ul. (...) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...), a nie wejściem do majątku powódki prawa użytkowania wieczystego istnieje związek przyczynowy' uzasadniający zasądzenie odszkodowania z tego tytułu,
- art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a. w zw. z art. 5, art. 7 ust. 2 i art. 8 dekretu z dnia 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...)' (Dz. U. Nr 50, poz. 279) przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że decyzja w przedmiocie oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomość

przy ul. (...) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) wyrządziła szkodę w majątku powódki w postaci utraty możliwości ustanowienia na rzecz powódki prawa użytkowania wieczystego związanego z tym lokalem.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego Skarbu Państwa jest niezasadna.

Pozwany w swej apelacji podniósł zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego, jak i prawa materialnego. W pierwszej kolejności odniesienia wymagają zarzuty naruszenia prawa procesowego, zwłaszcza że pozwany zarzucił nieważność postępowania.

Pozwany nieważności postępowania upatrywał w rozpoznaniu sprawy, pomimo że o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut nieważności postępowania nie jest zasadny, bowiem wbrew stanowisku pozwanego nie zachodzi stan rzeczy osądzonej. Nie zachodzi bowiem tożsamość przedmiotu niniejszego postępowania z przedmiotem postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 lutego 2009 r. wydanego w sprawie I C 63/08. W tym wcześniejszym postępowaniu powódka dochodziła odszkodowania za szkodę, którą poniosła w wyniku wydania przez Prezydenta (...) W. decyzji z dnia 3 grudnia 2007 r. Nr (...) odmawiającej jej ustanowienia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), oznaczone nr hip. (...) o powierzchni 1.270 m².

W niniejszym postępowaniu jako źródło szkody powódka wskazała wydanie decyzji dnia 26 lipca 1983r. nr(...) Naczelnika Dzielnicy W.-W. o oddaniu nieruchomości w użytkowanie wieczyste na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) terenu położonego w W. przy ul. (...), której wydanie z naruszeniem prawa zostało stwierdzone decyzją z dnia 18 stycznia 2012 r. wydaną w sprawie (...) przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W.. Nie zachodzi więc tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy oraz sprawy, w której zapadł wyrok z dnia 25 lutego 2009 r. wydanego w sprawie I C 63/08.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., którego pozwany upatrywał w uznaniu opinii biegłego J. B. za wiarygodną, w sytuacji, gdy biegły za podstawę swej wyceny przyjął zbiór nieruchomości, niebędących nieruchomościami podobnymi.

Trzeba bowiem wskazać, iż biegły J. B. w toku postępowania pierwszoinstancyjnego szczegółowo odniósł się do zarzutów pozwanego zarówno w wydanej opinii uzupełniającej, jak i trakcie ustnych wyjaśnień na rozprawie w dniu 22 maja 2014 r. Biegły wskazał, iż w D. Ś. w latach 2011-2013 r. odnotowano niewielką ilość transakcji obejmujące nieruchomości gruntowe o pow. większej niż 300 m². Biegły przyjął w celach porównawczych nieruchomości podobne, tj. mające cechy zbieżne z nieruchomością wycenianą i przy szacowaniu oparł się na cenach, jakie uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego, porównując wartość nieruchomości z uwzględnieniem cech różniących te nieruchomości oraz korygując trendem zmian poziomu cen. Biegły wskazał też, że dla celów porównawczych nie brał pod uwagę transakcji skrajnych.

Pozwany kwestionując w apelacji opinię biegłego J. B. nie wskazał, jakie inne transakcje, niż te wskazane przez biegłego, winny być wzięte pod uwagę przy szacowaniu wartości nieruchomości (...), której dotyczył wniosek dekretowy złożony przez poprzedników prawnych powódki. Zarzuty pozwanego całkowicie ignorują niekwestionowany przez pozwanego, a wskazany przez biegłego fakt małej ilości transakcji w D. Ś. w latach 2011-2013 r., ograniczający liczbę transakcji, które mogły być przyjęte za podstawę szacowania, ale zdaniem Sądu Apelacyjnego z pewnością nie wykluczający możliwości sporządzenia wyceny metodą porównawczą.

Za niezasadne uznać należy zarzuty naruszenia prawa materialnego, zmierzające do zakwestionowania stanowisku Sądu Okręgowego o istnieniu związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją administracyjną z dnia 26 lipca 1983

r. nr (...) Naczelnika Dzielnic W. - (...) w przedmiocie oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomości przy ul. (...) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) a szkodą powódki.

Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje stanowisko Sądu Okręgowego, że na gruncie okoliczności niniejszej sprawy należy uznać, że właśnie gdyby nie wydanie decyzji z dnia 26 lipca 1983 r. nie doszłoby do uszczerbku majątkowego po stronie powódki. Pozwany zdaje się oczekiwać, że za przyczynę sprawczą szkody powódki będzie uznane wydanie błędnej decyzji z dnia 3 marca 1950 r. o odmowie stanowiącej prawa własności czasowej na rzecz poprzedników prawnych powódki i opieszałość w rozpoznaniu wniesionego odwołania od tej decyzji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego jest to stanowisko całkowicie błędne. Z decyzji z dnia 3 grudnia 2007 r. odmawiającej powódce ustanowienia własności czasowej wynika, iż jedną przyczyną, z powodu której oddanie powódce gruntu w użytkowanie wieczyste nie było możliwe, było trwale rozdysponowanie gruntem. Zatem przyjęć należy, iż gdyby nie doszło do tego trwałego rozdysponowania gruntem, to decyzja byłaby dla powódki korzystna. Oznacza to, że właśnie nie pierwotna odmowa a nawet opieszałość w rozpoznaniu odwołania były przyczynami zaistnienia w majątku powódki szkody, lecz właśnie bezprawna decyzja z dnia 26 lipca 1983 r. Nawet bowiem przy kilkudziesięcioletniej opieszałości organów administracji w rozpoznawaniu odwołania od decyzji odmawiającej przyznania własności czasowej, powódka nie utraciłaby możliwości uzyskania prawa użytkowania wieczystego gruntu, gdyby nie trwale zadysponowanie gruntem na mocy decyzji z 1983 r.

Trzeba przy tym zauważyć, że sąd powszechny jest związany decyzją administracyjną - w tym przypadku decyzją z dnia 3 grudnia 2007 r. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 28 maja 2014 r. I CSK 419/13 uprawnienie byłych właścicieli i obowiązek gminy lub Państwa mają charakter cywilnoprawny. Realizacja tego uprawnienia dokonywana była w toku postępowania administracyjnego, przez wydanie konstytutywnej decyzji administracyjnej. Sąd w postępowaniu cywilnym jest związany ostateczną decyzją administracyjną. Oznacza to, że sąd jest obowiązany uwzględnić stan prawny wynikający z osnowy ostatecznej decyzji administracyjnej, który stanowi element stanu faktycznego sprawy. Nie może go pominąć ani inaczej odnieść się do tego stanu, niż uczynił to organ administracyjny. Treść decyzji, czyli rozstrzygnięcie (osnowa) zawiera ustalenie konsekwencji stosowanego przepisu prawa materialnego. Uzasadnienie nie jest częścią składową rozstrzygnięcia (art. 107 § 1 k.p.a.). W postępowaniu cywilnym sądy nie są władne badać prawidłowości podjęcia decyzji administracyjnej, w szczególności czy istniały przesłanki, które w świetle przepisów prawa materialnego, stanowiły podstawę jej podjęcia. Związanie to ma miejsce niezależnie od treści uzasadnienia decyzji, ponieważ w zakresie objętym treścią rozstrzygnięcia jest ona - bez względu na motywy jej podjęcia - wyrazem stanowiska organu administracji publicznej. Wynika to z przewidzianego w obowiązującym prawie rozgraniczenia między drogą sądową i drogą administracyjną, którego konsekwencją jest niemożność rozstrzygnięcia przez sąd powszechny wszelkich kwestii należących do drogi administracyjnej. Co istotne w odniesieniu do decyzji negatywnej istotne znaczenie ma określenie przyczyny odmowy uwzględnienia wniosku i tylko o tyle zachodziła potrzeba sięgnięcia do jej uzasadnienia. Taka sama sytuacja ma miejsce w odniesieniu do ustalania mocy wiążącej wyroku sądu oddalającego powództwo, uregulowanej w art. 365 § 1 k.p.c.

Nie było zatem podstaw do obciążania powódki obowiązkiem wykazywania, że wniosek o ustanowienie własności czasowej spełniał przesłanki objęte art. 7 ust. 2 dekretu i zostałyby uwzględnione.

Nietrafnie też zakłada pozwany, że zachodziła potrzeba ustalenia, jakie było alternatywne zachowanie właściwego organu w odpowiedzi na wniosek złożony przez poprzedników prawnych powódki. Pozwany, jak wynika z argumentacji przedstawionej w apelacji, zdaje się oczekiwać, iż to powódka wykluczy wszelkie możliwe przyczyny rezerwowe. To stanowisko jest błędne, bowiem ciężar dowodu tych okoliczności obciążał wyłącznie stronę pozwaną. Poza tym zauważyć należy, iż hipotetyczne dywagacje pozwanego na temat ewentualnego wywłaszczenia to dywagacje odnoszące się do okresu poprzedzającego wydanie bezprawnej decyzji z 26 lipca 1983 r., a w ramach causa superveniens mogą być brane pod uwagę jedynie zdarzenia, które miałyby nastąpić po zaistnieniu pierwszej przyczyny szkody, gdyż to ta pierwotna decyzja ma wyeliminować tę drugą ewentualną przyczynę szkody, w tym przypadku po dniu 26 lipca 1983 r., a w tym zakresie pozwana żadnych twierdzeń nie podnosiła. Odwoływanie się do planu zagospodarowania przestrzennego z 1950 r. jest całkowicie nieuprawnione i mogłoby być badane, gdyby powódka

w decyzji z dnia 3 marca 1950 r. upatrywała źródła szkody, ale podstawa faktyczna powództwa przedstawiona przez powódkę, jak zostało to już wyżej wskazane, jest inna.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego jako całkowicie bezzasadną.

W oparciu o art. 98 k.p.c. Sąd Apelacyjny zasądził od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz J. G. kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Kwota ta obejmuje wynagrodzenie pełnomocnika powódki ustalone w oparciu o § 2, § 6 pkt 7 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).